

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

**VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁÉRT FELELŐS
TEMATIKUS MUNKACSOPORT**

IKT. SZÁM: VII/1/2/2017.

**EMLÉKEZTETŐ
2017. JANUÁR 17. 10.00**

Helyszín: 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4.

Időpont: 2017. május 17. 10.00

Tárgy: Véleménynyilvánítás Szabadságáért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

1. napirend: Kecsmár Krisztián, a Tematikus Munkacsoport új elnöke bemutatkozása

Kecsmár Krisztián európai uniós és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkár, a Tematikus Munkacsoport új elnöke bemutatkozásában elmondta, hogy a szakterülete az uniós jog, ezen belül gazdasági joggal, versenyjoggal és telekommunikációs szabályozással foglalkozik. Elmondta, hogy az emberi jogok a gazdasági jogban is érvényesülnek, a több milliós bírságokkal kapcsolatosan a különböző emberi jogi aspektusok megjelennek.

2. napirend: Az ügyrend elfogadása

Kecsmár Krisztián megkérdezte a jelenlévőket, hogy az ügyrenddel kapcsolatosan van-e észrevételük.

A jelenlévőknek nem tettek észrevételt, elfogadták az ügyrendet.

3. napirend: Véleményszabadság kontra adatvédelem

Dr. Sziklay Júlia, a Nemzeti Adatvédelem és Információszabadság Hatóság főosztályvezetője előadást tartott „Véleményszabadság kontra adatvédelem” címmel. Elmondta, hogy bár az előadás címe „Véleményszabadság kontra adatvédelem”, de helyesebb lenne viszonyról beszélni, hiszen a két alapjog semmiképpen sem egymással szemben érvényesítendő. A véleménynyilvánításhoz való alapjog a kommunikációs alapjogok anyajoga¹. Az Alaptörvényben több helyen is szerepelnek olyan információs jogok nevesítve, illetve általánosan, amelyek bizonyos értelemben a másik oldalon állnak. Nevesítve szerepel az Alaptörvényben a kommunista diktatúra hatalombirtokosaira, illetve szereplésükre vonatkozó információk², amelyek ilyen értelemben nem tekinthetők védettnek. Külön nevesítve szerepel a közpénzekre vonatkozó információ, amely esetében az alapelv az átláthatóság³. Illetve szerepelnek az Alaptörvényben – ezek a rendszerváltás eredményei – az információs alapjogok. Információs alapjogoknak nevezzük a személyes adatok védelméhez való jogot, illetve az információszabadsághoz való jogot. Ez utóbbi a véleménynyilvánítás alapjogához képest nem csak cél, hanem kiinduló pontként is felfogható. Hiszen ha az állampolgárok nem juthatnak hozzá – akár a sajtó képviselőin keresztül, akár közvetlenül – azokhoz az információkhoz, amiknek birtokában megítélhetik a hatalom birtokosainak tevékenységét, szerveinek eljárását, azok hatékonyságát, akkor nem képesek arra, hogy megfelelő demokratikus véleményt alkossanak. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban Infotv.) az a kódex, amely az információs jogokkal foglalkozik. 25 éves évfordulót ünneplünk, hiszen a térségben 1992-ben Magyarországon született meg az első adatvédelmi törvény, amely az információs alapjogokat részletesen szabályozta. Ez egy kódex-jellegű törvény, az információs jogra vonatkozó valamennyi alapelv és speciális szabály egyaránt megtalálható benne.

Dr. Sziklay Júlia hangsúlyozta, hogy az információszabadság területén bonyolult a definíciórendszer, néhány fogalom definícióját kiemelte⁴. Elmondta, hogy különösen bonyolult a „közérdekből nyilvános adat” fogalma, az e mögött álló szabályrendszer lefordítása külföldieknek például elég nehéz feladat. *Érintett: bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy - közvetlenül vagy közvetve - azonosítható természetes személy.* Élő, természetes személyekről van szó, akiknek a magánszféráját, a magánélethez való jogát védik az adatvédelmen keresztül. *Személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.* *Közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is*

¹ Alaptörvény IX. cikk

² Alaptörvény, Alapvetés, U) cikk (4)

³ Alaptörvény, 39. cikk (2)

⁴ Infotv. 3. §

kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat. **Dr. Sziklay Júlia** hangsúlyozta, hogy ez soha nem lehet személyes adat. *Közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.* Nem feltétlenül személyes adat, de lehet személyes adat is! Ebben az esetben azonban a nyilvánossághoz olyan közérdek fűződik, ami miatt ez a szektorális szabályozás, a nyilvánosságot elrendeli. *Nyilvánosságra hozatal: az adat bárki számára történő hozzáférhetővé tétele.* Bármilyen olyan tevékenység, amivel az a bizonyos személyes adat valaki vagy bárki számára hozzáférhetővé válik.

Dr. Sziklay Júlia előadásában beszélt a közszereplők, a közszereplés, a közfeladatot ellátó személyek adatainak nyilvánossága kategóriájáról, amelyről az Infotörvényben is szerepelnek nagyon fontos szabályok. Az érintett hozzájárulását – ami az alapvető jogalap a személyes adatok védelmének jogában – megadottnak kell tekinteni⁵, hogyha közszereplése során valamit saját magáról közöl, vagy a nyilvánosság számára általa történt az átadás. Kétség esetén azonban vélelmezni kell, hogy a hozzájárulását nem adta meg. Lehet a közfeladat ellátásával összefüggő olyan személyes adat nyilvános, amelynek nyilvánosságát törvény előírja⁶. Például a Bíróságokról szóló törvény pontosan felsorolja, hogy a bíróknak milyen adata lehet nyilvános. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) is vannak releváns rendelkezések, van általános személyiségi jogi védelem⁷, illetve a közéleti szereplők személyiségi jogainak a védelmére vonatkozó szabályok⁸. Bár az ő magánszférájuk szűkebb, de a védelem őket is megilleti. A Ptk-ban szerepelt egy harmadik feltételkör, a *méltányolható közérdek*, azonban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot felesleges korlátozás alá vetné. A Ptk-ban vannak egyes személyiségi jogra vonatkozó védőszabályok: a becsülethez, jóhírnévhez való jog⁹, a képmáshoz, hangfelvételhez való jog¹⁰.

Dr. Sziklay Júlia kiemelte az Alkotmánybíróság szerepét, az alkotmánybírósági határozatok értelmezését. Példaként említette a siklói helyi közéleti lapban a polgármesterről megjelenő cikket. Az első és másodfokú bíróság megállapította, hogy a tényállásokat az újságíró nem tudta igazolni, ezért megáll a rágalmazás, becsületsértés. Az Alkotmánybíróság az ügyben – a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot felkarolva – azt mondta, hogy a polgármester, mint közfeladatot ellátó személy és a közpénzek viszonya olyan közügy, amely megérdemli a védelmet¹¹. A rendőrök képmásának szabad bemutatásáról szóló AB határozat¹² egyértelmű állásfoglalást hozott, azt mondta ki, hogy a rendőrök politikai vagy történelmi eseményen vesznek részt, amelynek a korlátozás nélküli szabad bemutatásához közérdek fűződik. Ezért a rendőrök képmása szabadon mutatható, a korlátozhatatlan emberi méltóság sérelme nélkül. Az adatvédelmi biztos korábbi, erről szóló állásfoglalása szigorúbb volt, azt mondta, hogy az azonosító címke lehessen látható, de a képmása nem.

⁵ Infotv. 6. § (7) és (8)

⁶ Infotv. 26. §

⁷ Ptk. 2:42. §

⁸ Ptk. 2:44. §

⁹ Ptk. 2:45. §

¹⁰ Ptk. 2:48. §

¹¹ 13/2014. (IV. 18.) AB határozat

¹² 28/2014 (IX. 29.) AB határozat

Dr. Sziklay Júlia előadásában beszélt a nemzetközi dokumentumokról. A Római Egyezmény kapcsolatban kiemelte, hogy a bíróságok tekintélye külön megemlítésre kerül, mind európai, mind hazai jogesetek vannak, amelyekben a bírák fokozottabb védelme – akár a véleménynyilvánítás szabadságának csorbitásával is – mindenképpen védendő jogi tárgy. A bírák a saját hivatásukra vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint védtelenebbek. Az igazságszolgáltatás tekintélyének megtartása és a bírák sérülékenyebb jogi pozíciója védelme miatt a véleménynyilvánítás szabadsága jogának bizonyos fokú korlátozása a gyakorlatban is elképzelhető. Az Alapjogi Chartával kapcsolatosan elmondta, hogy az Európai Unióban az alapvető jogok őre a bécsi székhelyű Alapjogi Ügynökség, amely kiemelten foglalkozik az újságírók szabadságjogaival, illetve jogaival. A honlapjukon számos publikáció elérhető a témával kapcsolatosan.

Dr. Sziklay Júlia elmondta, hogy az ügyek vizsgálata folyamán mindig kérdéseket tesznek fel. Az első kérdés azzal kapcsolatos, hogy az Infotv. nem vonatkozik ún. háztartási célú adatkezelésekre. Amikor valaki saját céljára gyűjt adatokat és azokat személyes okból kezeli, abban az esetben az Infotv. hatálya nem érvényesíthető. Második kérdés az alapjogok összevetése. Soha nem szélsőségesen csak a személyes adatokat kell védeni, az ügyeket tágabb kitekintéssel kell vizsgálni. Információs önrendelkezési szempontból azok a vélemények számítanak, amelyek a nyilvánossághoz továbbítódnak valamilyen okból, illetve más külső adatkezelő számára és az érintett társadalmi megítélésére, emberi méltóságára ez az adattovábbítási művelet hatással van. Kiemelte, hogy a vélemény nem csak a véleményezettet, hanem a véleményezőt is minősíti. Előfordulhat olyan helyzet, amelyben „többes személyes adatról” van szó. (Például az orvosról való kommentelés esetében saját magáról is közöl személyes adatokat a komment írója.) Személyes adat lehet objektív vagy szubjektív, az értékítéletek is ebbe a körbe tartoznak. Előfordulhat, hogy arra való hivatkozással, hogy értékítéletéről van szó és nem személyes adatról, nem foglalkoznak az üggyel. A kérdés, hogy a vélemény, illetve annak tartalma alkotmányosan védett-e (például a szabad véleménynyilvánításhoz való jog értelmezhető-e), illetve, hogy a felhasználás jogszerűen történik-e. A véleményt formáló személy adatkezelőnek tekinthető-e minden esetben? Természetesen nem. Ha az adatkezelő nem ismert (elsősorban internetes fórumok esetében), az adatalanyok akkor sem maradhatnak védelem nélkül. Ugyanakkor ez gyakorlati problémákra adhat okot (pl. ha a szerver Amerikában van). **Dr. Sziklay Júlia** elmondta, hogy mely esetekben indít vizsgálatot a NAIH. Ha a vélemény személyes adatot tartalmaz és az adatalany egyértelműen azonosítható. Vizsgálják a törvényi jogalapokat, elsődleges az információs önrendelkezési jog alapján, hogy ha az érintett ahhoz hozzájárult. Mindig vizsgálni kell az adatalany pozícióját, hogy ő közfeladatot ellátó személy-e. A véleményről szereplő adatok korábban nem valamely közszerepléssel összefüggésben kerültek nyilvánosságra. Az adatok forrása legális vagy nem. Közfeladatot ellátó személyek esetében a közölt adatok a közfeladatukkal mennyire szorosan függenek össze. Mivel a képmás és hangfelvételre speciális szabályok vonatkoznak, ezért ezt is vizsgálni kell. Hangsúlyozta, hogy ha minden rendben van és mégis olyan védendő adatalannal találkozunk, aki bármilyen okból speciális védelmet igényel (gyermek, beteg, idős ember), akkor a tisztességes adatkezeléshez való alapelv nyújt segítséget. Például valóság showk esetében a szülők hiába adják hozzájárulásukat a gyerek szerepléséhez, ha egyértelmű, hogy az a gyerek érdekei ellen

hat, akkor megáll a személyes adatok védelméhez való jog sérelme. A közszereplők, közfeladatot ellátó személyek és magánszférájuk határának kérdése sok vitára ad okot. **Dr. Sziklay Júlia** kiemelte az Emberi Jogok Európai Bíróságának nagyon határozott állásfoglalását, mely szerint a kritika megengedhetőségének határai legtágabbak a kormányzat, közhivatalnokok, a köztisztviselők esetében, utána a politikusok következnek. A legtágabb magánszférát a hétköznapi átlagemberek élveznek. Ezzel kapcsolatban nagyon sok jogeset felkutatható.

Az előadás végén **dr. Sziklay Júlia** ismertetett néhány jogesetet, illetve NAIH állásfoglalást. A Halapenz.hu esete ABI-557/K/2005-3; A „100 leggazdagabb magyar” kiadvány ABI-(922/A/2000); Jogi képviselő nevének szerepeltetése (NAIH/2016/6343/V); Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke által nyilvánosságra hozott magánlevelezése; Orvosok nevének nyilvánosságra hozatala (NAIH/2685/2014/V); Minisztériumi háttérintézmény vezetőjének esete (NAIH/5524/2012/V); markmyprofessor.com.

Dr. Majzik-Molnár Edit, az EMMI Népegészségügyi Főosztályának képviselőjében megkérdezte, hogy a jogalkotás során felhasznált szakértői vélemények, belső levelezés az Infotv. alapján mennyire minősül közérdekű adatnak?

Dr. Sziklay Júlia válaszában elmondta, hogy eshet döntés-előkészítő adat fogalma alá, így van arra lehetőség, hogy ilyen anyagok ne feltétlenül kerüljenek nyilvánosságra. Ez egy bonyolult rendszer, melynek van egy szakasza a döntés meghozataláig, és van a döntés meghozatala után. A körülmények pontos tisztázása alapján dönthető el, hogy mi legyen ezeknek a háttéranyagoknak a sorsa. A NAIH-nak van olyan állásfoglalása, amely szerint a nyilvánosság indokolt, mert közpénzekkel kapcsolatos volt. De jogszerű lehet, ha a döntés-előkészítő adatot a szerv vezetője meghatározott okok miatt nem adja ki, mert például a szerv befolyásmentes működését zavarná.

Kecsmár Krisztián hozzátette, hogy az 1049/2001/EK rendelet az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésekről rendelkezik. Főszabály szerint mindenhez hozzá lehet férni, de van egy kivételi kör, amelyet ez a lex specialis külön szabályoz. Ami ebbe a kivételi körbe esik, azt tilos nyilvánosságra hozni. A sajtóba kikerülnek kötelezettségszegési eljárások, pedig e szabály szerint a még folyamatban lévő ügyeket sem uniós intézmény, sem a tagállamok nem adhatnak ki. Tagállam úgy nem adhat ki ilyen levelezést, hogy előtte ne konzultált volna az adott uniós intézménnyel.

Mikesy György, a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesülete képviselőjében elmondta, hogy a váci Cházár András EGYMI igazgatójaként azt a kérést kapta az önkormányzati fenntartású konyhától, hogy adja meg a tanulók adatait, illetve a szakértői véleményeket, hogy valóban fogyatékosok-e. Az iskolába csak szakértői vélemény alapján veszik fel a gyerekeket, tanulói jogviszony csak szakértői vélemény birtokában jöhet létre. A szakértői vélemény kiadását megtagadta, mert abban megtalálhatóak a gyermekek személyes adatai. Végül csak a szakértői vélemények számát adta át, amely igazolja, hogy valóban sajátos nevelési igényű gyerekekről van szó.

Továbbá megkérdezte, hogy amikor nyilvánosság előtt fogyatékossgal élő személyt említene, hol van annak a határa, hogy valakiről megtudják, hogy fogyatékos olyan esetben amelyben nem muszáj a fogyatékossgát kiemelni, mert annak semmi köze az említett eseményhez.

Dr. Sziklay Júlia válaszában elmondta, hogy **Mikesy György** helyesen járt el, amikor a szakértői vélemények átadását megtagadta. Teljesen egyértelmű, hogy a konyhásoknak semmi közük nincs ahhoz, hogy a tanulókról milyen szakértői vélemény készült. Említett egy hasonló példát, amikor egy nevelőotthonban szintén gazdasági elszámolási okból kérték volna pszichológiai foglalkozások leírását. Abban az esetben is az volt a válasz, hogy nincs olyan cél, amely miatt ezeket a különleges adatokat bármilyen külső személy megismerhetné. A fogyatékossgra vonatkozó információk nagyon védendő adatok, a különleges adatok kategóriájába – tehát még szigorúbb szabályozás alá – esnek. Főszabályként az, hogy valaki fogyatékossgal él-e az ő intim szférájába eső adat, maga dönti el, hogy kivel közli. Természetesen vannak olyan esetek – például pénzbeli támogatás igénylésekor – amikor jogszabály pontosan meghatározza, hogy milyen szerv, milyen elbírálás, eljárás során milyen adatokat kérhet. Ha nincs ilyen jogszabályi rendelkezés, akkor semmi nem kényszerítheti a fogyatékossgal élőt arra, hogy ilyen információkat kiadjon.

Dr. Sziklay Júlia a második kérdésre reagálva elmondta, hogy ez egy attitűdbeli probléma, társadalmi-kulturális probléma, amelyen változtatni kellene. Adatvédelmi szempontból természetesen ilyen esetekben fel lehet lépni a jogsértés ellen.

Mikesy György megjegyezte, hogy a személyes véleménye ezzel kapcsolatban más. Erről a sorstársaival is vitatkozott. Megkérdezte, hogy helyes-e a véleménye. Ha egy bűncselekmény elkövetésekor esetén roma az illető, akkor azt nem lehet mondani, de ha fogyatékos, rá lehet mondani, hogy fogyatékos.

Dr. Sziklay Júlia elmondta, hogy a célhoz kötött adatkezelésnek kell érvényesülni. Ha a bűncselekménynek nincs köze a fogyatékossgához, akkor nem kell megemlíteni.

Ékes Iona, az ERGO Európai Regionális Szervezetének képviselőjében elmondta, hogy pályázati elszámolásokhoz a jelenléti ívet le kell adni. Ilyen esetben meg kell-e mondani, hogy nyilvánosságra fog kerülni a jelenléti ív vagy esetleg az igazoláshoz az ő nyilatkozata elég, hogy hány fő vett részt a rendezvényen?

Dr. Sziklay Júlia válaszában elmondta, hogy a pályázati eljárás részletszabályaiban meghatározzák az elszámolás feltételeit. Ha meg van határozva, hogy az ívet névvel, aláírva le kell adni, akkor a jelenléti íven ezt fel kell tüntetni, hogy az elszámolási okból továbbításra kerül egy adott szervnek. A legjobb megoldás, hogy ha az íven az érintetteket erről tájékoztatják. Felajánlotta, hogy a konkrét esetet megvizsgálják, ha megküldi részére.

4. napirend: A „veszélyes beszéd” (dangerous speech) koncepciója és az ellene való védekezés hatékony módjai

Dr. Roden Gábor, az IM Európai Unió és Nemzetközi Igazságügyi Együttműködésért Felelős Államtitkári Kabinet jogi referense felvezette a napirendet. Elmondta, hogy az EBESZ elnökségét ellátó Németország szervezett egy konferenciát 2016 októberében „Tolerancia és Sokszínűség” címmel. A konferencián egy műhelybeszélgetés keretében esett szó az úgynevezett „veszélyes beszédéről” (dangerous speech). Az előadást egy amerikai professzor asszony tartotta és bemutatta a Dangerous Speech Projectet, amely az USA-ban arra vállalkozott, hogy elhatárolja a nehezen definiálhatónak tartott gyűlöletbeszédet az általa erőszakra felhívó beszédként definiált „veszélyes beszéd”-től. A veszélyes beszédet úgy definiálta, mint az a közlés, amely erőszakra hív fel („incite to violence”). Az előadáson az előadó először a veszélyes beszéd ismertetőjeleit, majd a veszélyes beszéddel szembeni eredményes fellépés kipróbált és bevált módszereit ismertette.

Mi jellemzi a veszélyes a beszédet, mitől lesz egy beszéd veszélyes?

- Beszélő személye: befolyásos, karizmatikus, hatalmi pozícióból beszél
- Hallgatóság: befolyásolható, mert félelemben tartják, mert gazdasági, pénzügyi bizonytalanságban van
- Üzenet:
 - a. a beszélő dehumanizálja a beszéd tárgyát (pl.: patkány, féreg)
 - b. „Accusation in the mirror”: a beszélő azzal vádolja a másik felet, amit valójában ő követ el, vagy készül elkövetni
 - c. a beszélő azzal vádolja a másik felet, hogy az veszélyt jelent a hallgatóság vagy a gyermekei létezésére
 - d. a beszélő azzal vádolja a másik felet, hogy a csoport identitását szennyezi be (rohadt alma a kosárban)
- Kontextus: bizonyos kontextusok felerősíthetik egy beszéd veszélyességét, ha
 - a. csoportok közötti már jelen lévő sértettség
 - b. erőszak történt a közelmúltban korábbi erőszakra felhívó beszéd következtében
- Médium, közvetítő közeg: minél befolyásosabb a forrás, minél több emberhez tud közvetíteni, a beszéd annál veszélyesebb lehet (pl.: közösségi média, internet, televízió, stb.)

Küzdelem a veszélyes beszéd ellen:

- oktatás, képzés;
- ellenbeszéd (counter speech, counter narrative) egyénektől, szervezetektől, befolyásos vezetőktől;
- veszélyes beszédet mondók megszégyenítése:
 - o gyakorlati példák:
 - Bye Felipe Instagram fiók: annak az erőszaknak és ellenségeskedésnek a bemutatására jött létre, ami a nőket pusztán azért sújtja, mert nemet mondtak egy férfinak, visszautasították egy férfi közeledését <https://www.instagram.com/byefelipe/> és <http://www.bye-felipe.com/>
 - Heartmob: <https://iheartmob.org/> a zaklatás áldozatait segítő internetes oldal,

- brazil plakátkampány a Facebookon rasszista posztokat közzétevők megszégyenítésére,
 - Alerta Machitroll: <https://actua.karisma.org.co/alertamachitroll/> az (férfi)erőszakmentes internetért
- automatikus ellenbeszéd algoritmusok:
- she_not_he twitter bot (transzneműre való utalásnál az új nem szerinti angol nyelvű személyes névmásra javítja): https://twitter.com/she_not_he kijavítja azokat, akik eltévesztik Caitlyn Jenner nemét,
 - Rethink (Gondold újra!) program: veszélyes beszédnek ítélt üzenet közzététele előtt a program megfontolásra visszaküldi az üzenetet a szerzőnek.

Konkrét projekt bemutatása:

Umati Projekt (Kenya)

- 2007/2008-ban a kenyai választások után: posztok begyűjtése az internetről (twitter, facebook, blogok) és ezek osztályozása (sértő, kicsit sértő, nagyon sértő)
- válasz a posztokra: a posztolók egy része felhagyott a sértő tevékenységével, sőt néhányan bocsánatot is kértek!

A projekt részletes leírása a <http://ihub.co.ke/research/projects/23> oldalon angol nyelven megtalálható.

Dr. Roden Gábor definiált néhány fogalmat **Ékes Ilona** kérésére:

Szegregáció: elkülönülés, elkülönítés, valamilyen (jellemzően védett) tulajdonságon alapuló elkülönítés (nemi, faji, vallási, iskolai). A latin *segrego* szóból: elkülönít, elválaszt, eltávolít, elvon.

Rasszizmus: olyan gondolkodásmód, amely az emberek külsejében megfigyelhető eltéréseket kiemeli, ezekhez morális, társadalmi vagy politikai különbségeket rendel hozzá, és az így létrehozott csoportok között – feltételezett tulajdonságaik vagy értékeik alapján – hierarchiát állít fel. Nyelvi alapon megnyilvánuló formája a lingvicizmus. A francia *race* szóból ered: emberfajta.

Homofóbia: félelem, idegenkedés a homoszexualitástól, illetve a homoszexuálisoktól. Tágabb értelemben a homoszexuálisokkal szembeni ellenérzések, hátrányos megkülönböztetés általános megnevezése.

Ékes Ilona elmondta, hogy a fogalom meghatározásokat azért kérte, mert legtöbbször nem megfelelően alkalmazzák, csak ráfognak emberekre ezeket a jelzőket alaptalanul. Ezek a sajtóban is megjelennek. A jelenléti íveket is azért említette, mert a Pszichiátriai Társaság megfenyegeti azokat az embereket, akik elmennek egy olyan rendezvényre, ahol a reparatív terápiáról van szó. Nem merik vállalni az ettől szabadulni akaró emberek kezelését. Hogyan lehetne ezt a jelenséget jól kezelni? A szegregáció esetében példaként említette, hogy ha egy faluban, ahol csak cigány gyerekek élnek, csak ők járnak az iskolába, tiltakozni kezdenek, hogy ez szegregáció. Meggátolják azt, hogy ezeket a gyerekeket felzárkóztassák. Beszéltek olyan kis falvakban dolgozó szakemberekkel, akiknek ez nagy problémájuk.

Mikesy György elmondta, hogy tapasztalata szerint műveltség függvénye, hogy az adott fogalmakat hogyan használják az emberek. A szegregáció fogalma véleménye szerint nem

negatív értelmű. Ha egy cigány csoportnak vagy közösségnek van identitása, akkor a cigány iskola fenntartása nem szegregáció. Ahogy fogyatékos gyerekek esetében a szegregált intézmény nem negatív értelmű, a fogyatékos gyerekek fejlesztésére és nevelésére csak szegregáció keretében tudnak kellő figyelmet fordítani éppen a társadalmi integrációjuk érdekében. Akik az adott életkorban képesek az integrációra, azok integráltan tanulnak az iskolákban. Ugyanez vonatkozik az etnikai csoportokra is. A liberalizmus túlerőlteti ezeket a fogalmaknak a használatát. Az egészséges szegregációnak van helye a társadalomban. Van helytelen integráció is, mindig az adott szituáció dönti el, hogy mikor van helye a szegregációnak és mikor az integrációnak.

Mikesy György az előadással kapcsolatban felvetette, hogy Magyarországot sokszor „leantiszemitázzák”. Személy szerint őt, mint a magyar nemzet tagját ez sérti. Az adatvédelemmel összefüggésben is kérdezi, hogy hol van az a védekező mechanizmus, amellyel megvédhetnénk Magyarországot. Veszélyes beszéd, ha általánosítva Magyarországot antiszemitának minősítik és mégis következmények nélkül marad. Valahogy fel kell lépni ez ellen. Az antiszemitizmus vádjával és a migrációs politikában is meg vagyunk bélyegezve. Egyetért azzal, hogy a veszélyes beszéddel szemben legyen ellenbeszéd is. De az előadás alapján nem tartja elég meggyőzőnek azt, hogy miképpen érvényesüljön az ellenbeszéd.

Kecsmár Krisztián megerősítette, hogy nehéz fogalmakról esett szó: szegregáció, homofóbia, rasszizmus, liberalizmus, antiszemitizmus, migráció és kiegészítette a felsorolást a populizmus fogalmával. Nem olyan fogalmak ezek, amelyeket minden esetben jogszabály határoz meg. A **Roden Gábor** által javasolt fogalom meghatározás a klasszikus megközelítés. A közbeszédben, a különböző médiumokban a fogalmakat nem biztos, hogy helyesen használják. 100 évvel ezelőtt a liberalizmus szó nem feltétlenül ugyanazt jelentette, mint ma. Vagy nem ugyanazt jelenti ez a szó Magyarországon, mint Franciaországban. Vannak fogalmi szétválások. Az ellenbeszéd fontos mechanizmus, minden nemzetközi konferencián előtérbe kerül. A gyűlöletbeszéddel kapcsolatban az ellenbeszéd egy fontos fegyver. 2016 júniusában tartottak egy konferenciát az izraeli igazságügyi miniszter és dr. Trócsányi László miniszter úr részvételével. Ezen a konferencián is felmerült az ellenbeszéd fontossága és szerepe. Amikor a magyar kormányzást vagy Magyarországot az antiszemitizmus vádjával illetik, akkor ezt cáfolja a Kormány, van egy egyértelműen megjelenő kommunikációja és ez érvényesül. Tehát ezen a szinten van ellenbeszéd. Nem biztos, hogy ez gyűlöletbeszéd, de tényleges probléma, hogy bizonyos médiumokban, bizonyos fogalmak helytelenül jelennek meg.

Dr. Szajbély Katalin, az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalának képviselőjében elmondta, hogy nagyon fontos ezeknek a fogalmaknak a használata a médiumokban is, és az ilyen munkacsoportokban is. Az ombudsmani hivatalnak számos olyan anyaga van, amelyek tanulmányozása közelebb hozhat ezeknek a fogalmaknak az árnyalt értelmezéséhez. Ezek közül kettőt ajánlott a Tematikus Munkacsoport figyelmébe. A szegregáció fogalmával kapcsolatban kiemelte az alapvető jogok biztosa és a nemzetiségi jogokért felelős biztoshelyettes közös kiadványozásában 2015-ben készült anyagot, amely a hazai és a nemzetközi, illetve európai uniós szándék alapján nagyon részletesen definiálja ezt a

fogalmat. Nagyon sok kérdéskört körbejár, az önkéntesség, a szakmai tartalom dilemmáját is. Hogy mikor jogsértő vagy adott esetben mikor hasznos egy elkülönített oktatás. A másik anyag a gyűlöletbeszéd, gyűlöletkeltő megnyilvánulások elleni fellépés társadalmi háttéréről szól. Arról, hogy a médiumok, az oktatás, a köznevelés rendszere milyen intézkedéseket tesz, vagy nem tesz annak érdekében, hogy fellépjünk mindezen megnyilvánulások ellen. A konkrét fogalom meghatározásokon túl ajánlja a munkacsoport tagjainak az ilyen kontextusok tanulmányozását is. Mindkét anyagot megküldi az Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága részére.

Kecsmár Krisztián hozzátette, hogy az Alaptörvény rendelkezik arról, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet megsértésére.

Mikesy György megkérdezte, hogy a nemzetközi sajtóra hogyan vonatkozik az Alaptörvény betartása.

Kecsmár Krisztián válaszában elmondta, hogy az újságírók elég árnyaltan, de tendenciózusan fogalmazzák meg ezeket a véleményeket. Nem biztos, hogy megvalósul az, hogy a magyar nemzet megsértésére irányul a megjelenő cikk.

5. napirend: Egyebek

Kecsmár Krisztián elmondta, hogy a fogalom meghatározásokat eredetileg az Egyebek napirendben tárgyalták volna meg. Jelezte, hogy a Tematikus Munkacsoport következő ülésének összehívását még a nyár előtt tervezi. Megköszönte a részvételt és egyéb hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető

Jóváhagyta: Kecsmár Krisztián EU-s és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkár